

נייר עמדה

לימודי ההיסטוריה בקרב העדה הנוצרית דוברת הערבית

שאדי ח'לול

עריכה: עמית ברק

מוגש ל:

שר החינוך ח"כ שי פירון

סגן השר ח"כ אופיר אקוניס הממונה על
קידום גיוס נוצרים במשרד ראש הממשלה

אוקטובר 2013, חשון תשע"ד

רקע כללי – הנוצרים בישראל

זהות

הנוצרים תושבי ישראל בני הדת הנוצרית משתייכים לכנסיות וזרמים שונים אשר המדינה בימיה הראשונים הגדירה אותם בטעות כערבים. הטעות בולטת לאור העובדה כי במשך כל 1,400 שנות הכיבוש המוסלמי-ערבי הצליחו הנוצרים לשמור על זהותם ושייכותם הייחודי ואפילו תחת השלטון התורכי האכזרי. בני העדה משתייכים היסטורית לכנסייה המזרחית והם מבני הארץ האותנטיים. בעבר תרבותם ולשוונותיהם של הרוב המוחץ היו ארמית ויוונית, בדומה ליהודים, עד אשר נכבשו על-ידי הערבים. כבני חסות (ד'מייה) הם עברו תהליך שערום תחת שלטון אכזרי ביותר כלפי כל מיעוט שלא קיבל את מרות האסלאם, כמו יהודים, ארמים, יוונים, קופטים וארמנים – כולם אוכלוסיות מזרחיות אותנטיות באזוריהן.

מגמות בקרב המגזר הנוצרי בתקופת מדינת ישראל

כשני אחוזים מקרב אזרחי מדינת ישראל הם נוצרים דוברי שפות שונות. הערבית המדוברת היא השפה המובילה כשפת היום-יום ואחריה רוסית, ארמית, יוונית וארמנית. מספרם בסוף שנת 2007 נאמד בכ-151,600, בסוף שנת 2011 מספרם נאמד בכ-145,400 איש. מתוכם 117,000 הם נוצרים מזרחיים בני הארץ והשאר הם נוצרים ממדינות חבר העמים ואחרים.

בעקבות מלחמת העצמאות גדל חלקם היחסי של הנוצרים בקרב האוכלוסייה הלא-יהודית בישראל, והם היוו כ-20% מהם (לעומת כ-10% בשלהי תקופת המנדט הבריטי). בשלושת האזורים העירוניים שבהם התרכזו אוכלוסייה דוברת ערבית – נצרת, שפרעם וחיפה – הם הפכו לרוב עד לפני 10 שנים. כיום אנו רואים שהנוצרים הפכו להיות מיעוט בערים ובכפרים בגלל הגירה וריבוי טבעי נמוך של העדה הנוצרית. מימי ראשית המדינה הלך וירד חלקם היחסי של הנוצרים עקב ריבוי טבעי נמוך לעומת המוסלמים והיהודים והגירה רבה, עד שהגיע למצב לפני הקמת המדינה ואף נמוך מזה.

הרכב גילים

שכבת הגיל של האוכלוסייה הנוצרית בישראל 0-14 היא 22.5% מכלל הקהילה, בני 14-65 הם 67.7%, וחלקם של בני 65 ומעלה עומד על 9.8%.

פריסה גאוגרפית

הנוצרים במדינת ישראל מתגוררים בעיקר בערים ובכפרים בצפון הארץ. הערים אשר מתגוררים בהן נוצרים בריכוזים גבוהים הן חיפה, נצרת ושרעם. הכפרים בעלי אופי נוצרי מובהק הם מעיליא, פסוטה, גוש חלב ועילבון.

הנוצרים מתפרשים על-פני שלושה מחוזות, שניים מהם בריכוז גבוה והשלישי בריכוז נמוך יותר. המחוזות עם אחוז גבוה הם מחוז צפון ומחוז חיפה, ומחוז מרכז הוא השלישי ובו מספר התלמידים הנמוך מבין המחוזות.

יישובים עם ריכוז נוצרים גבוה:

חיפה, נצרת, מעיליא, פסוטה, גוש חלב, רמה, עילבון, ריינה, עוספיא, תרשיחא, כפר יסיף, שפרעם, אבו-סנאן, עכו, אעבלין, דיר חנא, סכנין, רמלה, לוד ויפו. צד"לניקים נוצרים נמצאים בקריית שמונה, נהריה, צפת, מעלות וטבריה.

השכלה וחינוך

לפי נתוני הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, אחוז הזכאים לתעודת בגרות במגזר הנוצרי הוא גבוה (63%), אך נמוך מאחוז הזכאות בזרם הממלכתי-דתי (65.9%) ומאחוז הזכאות בזרם הממלכתי (64.5%). מספר הנוצרים העומדים בסף הנדרש ללימודים באוניברסיטאות גבוה יותר מכלל המגזרים.

פורום גיוס העדה הנוצרית¹

הפורום לגיוס העדה הנוצרית מקיים פעילות ענפה ביישובים לשם גיוס האוכלוסייה לצה"ל והשתלבותה במדינת ישראל. על מנת להבטיח את הצלחת השתלבות האוכלוסייה הנוצרית במדינת ישראל, יש צורך בשיתוף פעולה הדוק בינה לבין משרד החינוך ושינוי יסודי בתפיסת המשרד את האוכלוסייה כבעלת צרכים לאומיים תרבותיים חינוכיים נפרדים ולא כחלק מהמגזר הערבי.

החינוך הוא המסד להשתלבות בחברה הישראלית, וכן להרגשה של האזרחים כשייכים למדינה הן מבחינת החובות והן מבחינת הזכויות. העמקת הגיוס לצה"ל ולשירות הלאומי

¹ להרחבה ראה נייר עמדה: "קשיים ואתגרים בגיוס העדה הנוצרית" יוני 2013, תנועת "אם תרצו" ו"פורום גיוס העדה הנוצרית".

<http://www.imti.org.il/Docs/%D7%9E%D7%90%D7%9E%D7%A8%D7%99%D7%9D/?ThisPageID=1413>

לא תתאפשר ללא רפורמה מתאימה במערכת החינוך שבה מתחנכים ולומדים צעירי העדה הנוצרית דוברת הערבית.

תמונת מצב במערכת החינוך

נכון להיום אין במערכת החינוך במגזר הערבי, שאליה משתייכת העדה הנוצרית דוברת הערבית, תכנים המדגישים את שורשי הנוצרים המזרחיים. הלימודים כיום נסובים רק על ההיסטוריה המוסלמית-ערבית, וזהו מצב של חוסר שוויון ואפליה כלפי הנוצרים, שכן דבר זה הוא זרז לטשטוש ומחיקת הזהות הנוצרית באזור ומשפיע על השתלבות הנוצרים במדינת ישראל.

לצד התוכנית הכללית שמוחקת את זהות הנוצרים ומעלימה עובדות היסטוריות, קיימת תופעה של התנגדות אקטיבית לכל פעילות המעודדת גיוס, התנגדות המתבצעת בין כותלי בתי הספר.² (ראה נספח 1)

מערכת החינוך כיום לא רק שאינה מהווה מקום להשתלבות בחברה ולדו-קיום אלא אף להיפך. מכתב שנשלח לשר החינוך על ידי תנועת "אם תרצו" בתאריך 3 ביולי 2013 מביא דוגמה של תכנים מתוך חוברת הכשרה לגננות בעיר נצרת מטעם עמותת אלטופולה. בתכנים שבחוברת זו יש בכדי להצביע על סילוף העובדות ההיסטוריות, מעודדים בורות ושנאה ופוגעים בכל סיכוי להידברות, למפגשים בין תלמידים יהודים וערבים ולדו-קיום. כמו כן הם משפיעים גם על החינוך ועל הדבקות בזהות הנוצרית-מזרחית.³ (ראה נספח 2)

המלצות ודרישות לביצוע:

1. הקמת אגף חינוך פדגוגי נוצרי שבראשו יעמוד איש נוצרי המזוהה עם עמדת הפורום לגיוס האוכלוסייה לצה"ל והשתלבותה במדינת ישראל כמגזר נוצרי ולא תחת מגזר ערבי. לשם כך מוכן מר שאדי ח'לול לרכז ועדה בשיתוף משרד החינוך שתפעל ביחד עם כל הגורמים האמונים לתיקונו של המצב.
2. הוספת לימודי ליבה למגזר הנוצרי ושינוי לימודי ההיסטוריה כך שתלמידים נוצרים ייבחנו בהיסטוריה נוצרית מזרחית על העם שלהם מבחינה לאומית במדינת ישראל, מורשתם ותרבותם ושפת אבותיהם הארמית.

² שם, עמ' 7.

³ ישי פרידמן/בלוג, "חוברת לגננות ומחנכים במגזר הערבי: אין קשר בין ארץ ישראל לעם היהודי", יולי 2013. כתבה דומה פורסמה גם בעיתון מקור ראשון. http://ishayfridman.blogspot.co.il/2013/07/blog-post_126.html

3. הכללת המורשת הנוצרית מזרחית שבסיסה התרבות הארמית בצורה ייחודית בתוכנית אשכול מורשת שבראשה עומד מר משה זעפרני.
4. הוספת יחידות בגרות חובה ללימודי היסטוריה נוצרית.

5. מתן הוראה לבתי-ספר ממשלתיים או שממומנים חלקית על-ידי המדינה לאפשר הכנסת מדריכי פורום גיוס העדה הנוצרית עם נציגי צה"ל ומשרד הביטחון להרצות בנושא לשם הסברה והגברת המודעות לאפשרויות השתלבותם במדינה שבסיסה שירות צבאי, כור ההיתוך של החברה הישראלית.

לשם הרחבה בנושאים שבנייר עמדה זה, אנו מבקשים לקיים פגישה שבה נסביר ונרחיב על הנושא לעומק תוך הדגשת הצרכים האמיתיים הנדרשים לאוכלוסייה הנוצרית כיום.

פורום גיוס העדה הנוצרית עם האב גבריאל נדאף מחויבים לדו-קיום בין כל האוכלוסיות ובמיוחד להשתלבות הנוצרים במדינה. אנו מצפים שהמדינה ובראש ובראשונה משרד החינוך יבינו את החיוניות והחשיבות של הבקשה ואת האינטרסים המשותפים לנו ולמדינה בקידום הנושא.

כולנו תקווה שמאמצינו ודרישותינו ימצאו אוזן קשבת לכבוד ולתפארת מדינת ישראל.

נספח 1 – מתוך נייר עמדה- "קשיים ואתגרים בגיוס העדה הנוצרית" יוני 2013, תנועת "אם תרצו" ו"פורום גיוס העדה הנוצרית".

חלק רביעי: פעילות נגד הגיוס בבתי הספר

א. לאחר שנודע בתקשורת הערבית על כנס לעידוד גיוס בקרב צעירי העדה הנוצרית שערך הפורום בנצרת עילית בחודש אוקטובר 2012, דנו מורים בבתי ספר בנצרת עם התלמידים בשאלה "מדוע יהיה זה אסון להתגייס לצה"ל" כשהתלמידים המזוהים עם הגיוס, קרי התלמידים שהשתתפו בכנס או באים ממשפחות בהן משרתים בכוחות הביטחון, עומדים במרכז הדיון וחשופים להשפלות והקנטות.

ב. מעדות שנאספה באותם הימים מקצין במשטרה עולה כי לבית הספר של בנו הגיעו גורמים שונים להרצות נגד גיוס לצה"ל ולשירות הלאומי, וביניהם איימן עודה, חבר מפלגת חד"ש. אווירת השיעורים הבלתי מרוסנת הביאה לידי כך שבדיון שהתפתח בכיתה אמר אחד התלמידים שצריך להרוג את כל מי שמתגייס לצה"ל כולל בנו של הקצין, שלאחר אותו יום סירב לשוב לבית הספר.

ג. פעילי התנועה הקומוניסטית המתנגדים לגיוס החתימו בבתי ספר צעירים בני 16-17 נגד הגיוס לצה"ל. (ראה נספח 1).

נספח 2 – מכתב לשר החינוך מתאריך 03 ביולי 2013

כ"ה תמוז תשע"ג
03 יולי 2013

לכבוד:
ח"כ שי פירון
שר החינוך

א.ב.
שלום רב,

הבדן: ניצול מערכי חינוך לקידום תעמולה אנטי ישראלית במערכת החינוך במגזר הערבי

לאחרונה הגישו אלינו צילומים בשפה הערבית מתוך חוברת לגנות/מורים בשם: "אני ועירי: נצרת עיר". תוכנית חינוכית מתוך סדרת תוכניות חינוכיות. "בואו נכיר את עירנו" הספר למתן. בהכנת נג'לא'א' ארובי - ג'ראסי ונבילה אספאניול. בהוצאת המרכז לילדים, המרכז לטיפוח נצרת, הוצאת קבוצה משותפת בסיוע מ'ן ליר'.

בחוברת נכתב בין השאר: "שההיסטוריה מוכיחה שהעם הערבי הנכעני הוא הראשון שהיה קיים בעיר נצרת".

לשאלה המופיעה בחוברת "מה לגבי המצאות היהודים בנצרת?" ניתנת התשובה הבאה: "החפירות הארכיאולוגיות לא מגלות אף זכר ליהודים שחיו בנצרת. ומבנה בית הכנסת, הוא לא אלא כנסייה שנבנתה בתקופת הצלבנים לאחר המאה ה-11. אני ממליץ בפני הקוראים המתעמקים לגשת למחקרים של המומחים הערבים בנושא זה, כגון כמאל אלצ'ליב, ופרג'אללה צאלח דין וכו'. הם מכחישים המצאות יהודים בפלסטין בתקופה המכונה 'בית המקדש הראשון'..." (תרגום מערבית).

ציטוטים אלה ואחרים חושפים מגמה מסוכנת במסגרתה מועברים לתלמידים תכנים שאינם קשורים למציאות ואין להם ביסוס היסטורי.

מעורבותו של גוף פוליטי כמרכז אלטופולה- המרכז לטיפוח נצרת, (שבעבר חתם על מכתב שנשלח מטעם ארגונים שונים לשר לביטחון פנים המוחה על תקירה כנגד ארגון "פרופיל חדש" הפועל לעידוד השתמטות וסרבנות) בחוברת תעמולתית-פוליטית שאין בה שום קשר לעבודה או ממצא היסטורי אקדמי צריכה להדליק נורות אדומות בקרב שר החינוך, אנשי חינוך בישראל וקברניטי המדינה.

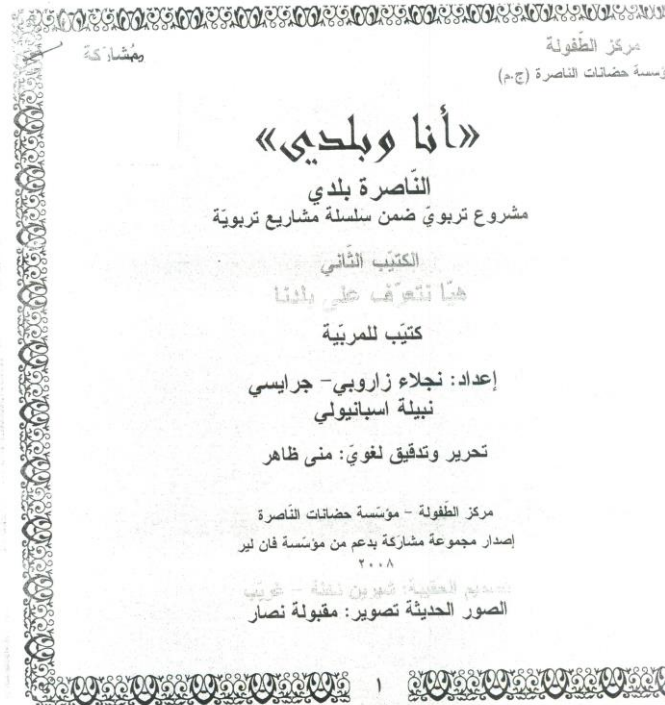
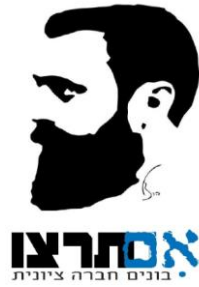
מלבד ציירת בורות ושנאה בקרב דורות של ילדים על ידי תעמולה שקרית זו, יש לתת את הדעת גם לכך שחינוך ותכנים דוגמת אלה פוגעים בכל סיכוי להידברות, מפגשים בין תלמידים יהודים וערבים ודו-קיום.

היות שמדובר בתופעה רחבה יותר במערכת החינוך במגזר הערבי, אנו קוראים לך, שר החינוך להתערב ללא דחי' בנושא ולפעול בו ללא משוא פנים.

חינוך שכזה שולל כל לגיטימציה ממדינת ישראל, מהעם היהודי ומסכן את עתידה החברתי של ישראל ואת היחסים בין יהודים לערבים.

בברכה
מתן פלג
מנהל משימות ארצי

רצ"ב: תצלומי דפי החוברת + תרגום

אני ועירי:
נצרת, עירי:
תוכנית חינוכית מתוך שרשרת תוכניות חינוכיות.

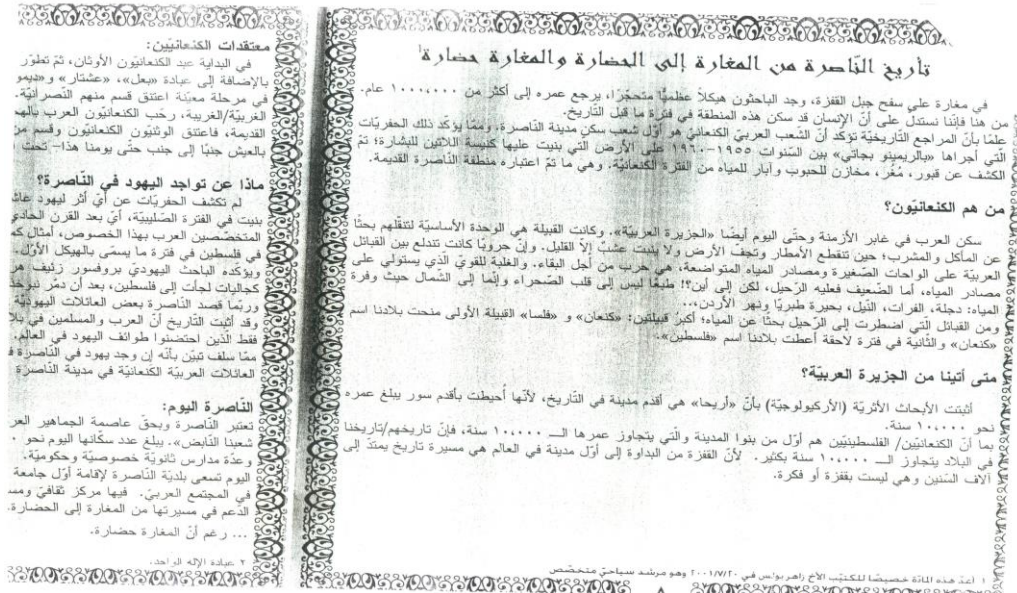
"בואו נכיר את עירנו"
הספר למחנך.

הכנה: ג'לאא' זארובי - ג'ראיסי
נבילה אסבאניולי

הוצאה ודקדוק לשוני: מנא ט'אהר

המרכז לילדים, המוסד לטיפוח נצרת (אלטופולה – הערת מחבר)
הוצאת קבוצה משותפת בסיוע מקרן ואן ליר

תמונות וצילומים: מקבולה נצאר

"ההיסטוריה של נצרת מהמערה ועד לציוויליזציה":

(הפסקה הראשונה קטועה, תרגום מתחיל מהשניה):

מתוך ידיעה שההיסטוריה מוכיחה שהעם הערבי הכנעני הוא הראשון שהיה קיים בעיר נצרת, וכפי שהוכח גם לפי החפירות (הארכיאולוגיות-הערת מתרגם) שקיים בין השנים 1900-1960 "באלרימינו בג'אתי" (אין לי מושג מי זה- הערת מתרגם).

מי הם הכנענים ?

הם התושבים הערבים בחלופ הזמנים ועד היום (בחצי האי ערב), והם חיפשו אוכל מים בתצורה של שבטים, בתקופות של בצורת. וכשהיו פורצות מלחמות בין השבטים השונים על נאות המדבר המועטות - זו הייתה מלחמת הישרדות. המפסיד היה מחויב לעזוב, אבל לאן ?! כמובן שלא ללב המדבר, אלא לצפון, איפה שיש שפע מים: לחידקל, לפרת, לנילוס, לכנרת, ולנהר הירדן ... ומי היו השבטים שהוכרחו לעזוב וללכת אחר מקורות המים ? 2 שבטים גדולים: כנען, ו"פלסא" (מתוך השם פלסטיין- הערת מתרגם). השבט הראשון כינה את ארצו בשם "כנען", והשני בשם "פלסטיין".

מתי הגענו מחצי האי ערב ?

החפירות הארכיאולוגיות הוכיחו שיריחו היא העיר הקדומה ביותר בהיסטוריה, כי היא הוקפה בחומה הקדומה ביותר, בערך מלפני 10,000 שנה. הכנענים/הפלסטינים היו הראשונים שבנו אותה (את יריחו-הערת מתרגם), ובשל העובדה ש(יריחו-הערת מתרגם) בת מעל 10,000 שנה, אז ההיסטוריה שלנו/שלהם (כך כתוב במקור !! הערת מתרגם) בארץ הזו היא הרבה מעל 10,000 שנה. מפני שה"קפיצה" בין תקופת הנוודות לקיום העיר הראשונה בעולם היא קפיצה של אלפי שנים.

מעטדות הכנעניים:
פי הבדיאה עיד הכנעניים האוטאן, תמ תטורז פקר המ רבאנת חאגאתה כבירה לתטוחד¹ פאענתווא אללה «איל» קרב האריאב, באالإضافة إلى عبادة «بعل»، «عشتار» و«ديموزي» (تور) وغيرها...
פי מרחה מעינה אענתק קסמ منهم النصرانية. أما في فترة الفتوحات الإسلامية التي انتصرت على الدولة البيزنطية الغربية/العربية، رُحِب الكنعانيون العرب بالهجرة العربية الإسلامية الجديدة والتي اختلطت مع الهجرة العربية الكنعانية القديمة، فاعتنق الوثنيون الكنعانيون وقسم من النصارى الكنعانيين الديانة الإسلامية، واستمروا (نصارى ومسلمون) بالعيش جنبًا إلى جنب حتى يومنا هذا- تحت اسم الشعب العربي الفلسطيني.

ماذا عن تواجد اليهود في الناصرة؟
لم تكشف الحفريات عن أي أثر لليهود عاشوا في الناصرة. ومعنى الكنيان (المجمع أو السيناغوغ) ما هو إلا كنيسة بنيت في الفترة الصليبية، أي بعد القرن الحادي عشر، وسمي بكنيسة المجمع. أنا أقترح على القارئ الالتفات إلى أبحاث المتخصصين العرب بهذا الخصوص، أمثال كمال الصليبي وفرج الله صالح ديب وغيرهما، حيث أنهم ينفون وجود اليهود في فلسطين في فترة ما يسمى باليهكك الأول.
يؤكد الباحث اليهودي بروفيسور زئيف هرتسوغ (جريدة هارتس 9/10/99)، لم يتواجد اليهود في فلسطين إلا كجاليات لجأت إلى فلسطين، بعد أن دمر نبوخذ نصر دولتهم الصغيرة (المدينة الدولة) في جبال عسير (الجزيرة العربية). وربما قصد الناصرة بعض العائلات اليهودية هربًا من التمار فاحتضنتهم العائلات العربية الكنعانية..
قد أثبت التاريخ أن العرب والمسلمين في بلاد الأندلس والإمبراطورية العثمانية وغيرها.. هم فقط الذين احتضنوا طوائف اليهود في العالم. ومن اضطرر اليهود وذبحهم هم حلفاءهم اليوم/العرب.
منّا سلف تبين بأنه إن وجد يهود في الناصرة في مرحلة معينة ما، فإن تواجدهم ينحصر على كونهم جالية فقط، احتضنتها العائلات العربية الكنعانية في مدينة الناصرة.

الناصرة اليوم:
تعتبر الناصرة وبحق عاصمة الجماهير العربية، التي صمدت بعد نكبة 1948. وقد لقيت «القلعة الوطنية» و«قلب شعبنا الناضج». يبلغ عدد سكانها اليوم نحو 70.000 نسمة تصدر فيها عدة صحف عربية قومية، وفيها ثلاثة مستشفيات وعدة مدارس ثانوية خصوصية وحكومية.
اليوم تسعى بلدية الناصرة لإقامة أول جامعة عربية فيها. تعتبر الناصرة مركزًا سياسيًا لمعظم الأحزاب السياسية الفاعلة في المجتمع العربي. فيها مركز ثقافي ومسرح محترف وعدة مؤسسات وجمعيات... لكنها ما زالت تحتاج الكثير من الدعم في مسيرتها من المغارة إلى الحضارة.
... رغم أن المغارة حضارة.

لمغارة حضارة
مع عمره إلى أكثر من 100.000 عام.
كانت القبلة هي الوحدة الأساسية لتقاليهم بحثًا إلى القليل. وإن حروبًا كانت تتدلع بين القبائل جل البقاء. والغلبة للثوي الذي يستولي على لسا المشجاء وإنما إلى الشمال حيث وفرة «و» و«طلسا» القبلة الأولى منحت بلادنا اسم التاريخ، لأنها أحيطت بأقدم سور يبلغ عمره ما إلى 10.000 سنة، فإن تاريخهم/تاريخنا محيطة في العالم هي مسيرة تاريخ يمتد إلى

אמונות הכנענים:

בתחילה עבדו הכנענים אלילים, לאחר מכן מחשבתם התפתחה והחלו לעבוד אלים ספציפים ... (נותנים דוגמאות לאלים-הערת מתרגם).

בשלב מסוים חלק מהם קיבל את הנצרות. אך בתקופת הכיבושים האסלאמיים שניצחו גם את הממלכה הביזנטית, קיבלו בברכה הכנענים את ההג'רה הערבית האסלאמית החדשה, שהתערבבה עם ההג'רה הערבית הכנענית הישנה, ואז אימצו עובדי האלילים הכנענים וחלק מן הנוצרים את האסלאם, והנוצרים והמוסלמים המשיכו לחיות אחד לצד השני עד לימינו - תחת השם "העם הערבי הפלסטיני".

מה לגבי המצאות היהודים בנצרת?

החפירות הארכיאולוגיות לא מגלות אף זכר ליהודים שחיו בנצרת. ומבנה בית הכנסת, הוא לא אלא כנסייה שנבנתה בתקופת הצלבנים לאחר המאה ה-11. אני ממליץ בפני הקוראים המתעמקים לגשת למחקרים של המומחים הערבים בנושא זה, כגון כמאל אלצ'יבי, ופרג' אללה צאלח דין וכו'. הם מכחישים המצאות יהודים בפלסטין בתקופה המכונה "בית המקדש הראשון".

גם החוקר היהודי פרופסור זאב הרצוג (מתוך עיתון "הארץ", 29.10.99), כי לא נמצאו יהודים בפלסטין, אלא כפליטים שנסו מנבוכדנאצר שהחריב את מדינתם הקטנה בהרי עסיר בחצי האי ערב (רכס הרים בסעודיה ותימן-הערת מתרגם), ויתכן שכמה משפחות ערביות-כנעניות בנצרת קיבלו לתוכן כמה משפחות יהודיות שברחו מהחורבן. וההיסטוריה הוכיחה שהערבים והמוסלמים היו בארץ אנדלוס (חצי האי האיברי-הערת מתרגם), ובאימפריה העת'מאנית וכו' ... והם היחידים שקיבלו לתוכם את העדה היהודית מכל העולם. ומי שרדף וטבח ביהודים הם בעלי בריתם הנוכרים.

בעבר התברר כי אם נכחו יהודים בנצרת בתקופה מסוימת, אז נוכחותם היא בבחינת קיום זר בלבד, שקיבלו אותם בברכה המשפחות הערביות-כנעניות בעיר נצרת.

נצרת היום:

נצרת נחשבת ובצדק, כבירת ההמון הערבי, אשר שרדה את הנכבה בשנת 1948. וכך היא קיבלה את כינויה "המבצר העממי", ו"הלב הפועם של עמנו".